

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. v právní věci žalobkyně: **JUDr. R. V.**, nar., trvale bytem, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2015, č.j. 525 125 098/315-MSE, ve věci přiznání starobního důchodu,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 7. 12. 2015 žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2015, č.j. 525 125 098/315-MSE (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná změnila své rozhodnutí ze dne 3. 11. 2015, č.j. R-3.11.2015-427/525 125 098 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) tak, že toto rozhodnutí se zčásti mění tak, že slova výroku znějící „starobního důchodu“ se nahrazují slovy „invalidního důchodu“. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobkyně o zvýšení invalidního důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 1 písm. d) a b) a ustanovení § 34 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“).

V **napadeném rozhodnutí** žalovaná uvedla, že se zabývala správností prvostupňového rozhodnutí v plném rozsahu včetně uplatněných námitek a po provedeném šetření zjistila, že prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno v souladu se všemi dostupnými

evidenčními materiály, avšak ve výroku rozhodnutí byla zamítnuta žádost o zvýšení nesprávného důchodu. Prostudováním spisové dokumentace žalovaná zjistila, že žalobkyně je od 22. 10. 2009 poživatelkou invalidního důchodu, který byl ode dne 1. 1. 2010 transformován na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Dne 23. 10. 2015 žalobkyně podala žádost o úpravu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně podle ustanovení § 34 odst. 4 ZDP za období výdělečné činnosti pokryté sociálním pojištěním, tak jak je prováděna úprava starobních důchodů, neboť její žádost o starobní důchod byla zamítnuta, jelikož vyplácený invalidní důchod je vyšší. Žalovaná odkázala na ustanovení § 34 odst. 4 a § 58 odst. 1 ZDP a uvedla, že při rozhodování o dávkách důchodového pojištění je vázána zákonem a nemůže se od něj odchýlit. Ustanovení § 34 odst. 4 ZDP výslovně stanovuje, že výše procentní výměry se může zvyšovat pouze poživatelům starobních důchodů, kteří při jeho pobírání vykonávají výdělečnou činnost, proto žalovaná žádost žalobkyně o úpravu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně zamítla, neboť v ZDP taková právní úprava obsažena není. Žalovaná k tomu navíc podotkla, že v souladu s § 41 odst. 4 a 5 se pro stanovení výše procentní výměry invalidního důchodu započítává tzv. dopočtená doba, jíž se rozumí doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32 ZDP, přičemž u žen se bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě. Jestliže se žalobkyně domnívá, že ZDP je diskriminační vůči osobám zdravotně postiženým, neboť jim neumožňuje zvyšování procentní výměry v souladu s § 34 odst. 4 ZDP jako to umožňuje pracujícím osobám pobírajícím starobní důchod, je třeba si uvědomit, že osoby pobírající invalidní důchod jsou proti osobám pobírajícím starobní důchod zvýhodněny v tom, že ke vzniku invalidity nemusejí získat stejnou dobu pojištění, jako osoby žádající o starobní důchod, neboť právě v těchto případech je používán institut dopočtené doby. Žadatelé o invalidní důchod musejí pro nárok splnit minimální dobu pojištění v rozhodném období, přičemž výše procentní výměry se jim stanovuje na základě získané doby pojištění do dne vzniku invalidity a dopočtené doby, tj. na základě doby pojištění, po kterou ještě zaměstnání nebyli, neboť se jedná o dobu pojištění ode dne vzniku jejich invalidity do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32 ZDP, u níž se předpokládá, že by ji získali výdělečnou činností, pokud by u nich nedošlo ke vzniku invalidity, jako je tomu u osob, které tuto dobu pojištění musejí získat výdělečnou činností, aby mely nárok na starobní důchod. Žalobkyni byl přiznán nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně od 22. 10. 2009, přičemž od tohoto data do 24. 9. 2013 byla pro stanovení výše procentní výměry počítána i dopočtená doba v rozsahu 1434 dnů, tj. 3 roky a 339 dnů. Doba pojištění do 24. 9. 2013 (dosažení důchodového věku) byla tedy pro stanovení výše invalidního důchodu zhodnocena jako dopočtená doba, a proto není možné zvyšovat invalidní důchod opětovně o dobu, která již žalobkyni zhodnocena byla. Pokud jde o účast na důchodovém pojištění v roce 2014, nelze za tuto dobu zvýšit invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, neboť zákon takovou úpravu neumožňuje.

V **žalobě** proti napadenému rozhodnutí žalobkyně uvedla, že považuje názor žalované na aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 ZDP a § 34 ZDP za protiústavní. Jestliže po zániku nároku na výplatu důchodu, jež se nevyplácí, je takový invalidní důchodce jako osoba samostatně výdělečně činná (dále též „OSVČ“), popř. jako zaměstnanec účasten povinného pojištění a odvádí povinně toto pojistné, musí se toto projevit i ve výši invalidního důchodu v době následující po datu vzniku nároku na důchod, je upraveno v ustanovení § 34 ZDP ve vztahu k starobnímu důchodu. Pokud tomu tak není, jde o diskriminaci. Podle jejího názoru by se v jejím případě měla vypočítat výše invalidního důchodu ke skutečnému dni vzniku nároku na starobní důchod (nikoliv k datu pro ženy, které nevychovaly děti), a následně potom zohlednit dobu povinného pojištění po vzniku nároku na důchod, i kdyby takový výpočet byl nevýhodnější. Žalobkyně má za to, že část ustanovení § 58 ZDP obsahující dikci „*Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí*“, je

protiústavní, neboť jde o zjevnou diskriminaci osob invalidních a porušení čl. 14 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Rovnost všech osob je rovněž zakotvena v Listině základních práv a svobod. Následně i ustanovení § 10 odst. 2 ZDP je protiústavní, neboť za tohoto stavu zákonodárství OSVČ zaměstnanci pobírající invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně nebo starobní důchod musí povinně odvádět důchodové pojištění, ovšem na rozdíl od starobních důchodců ti invalidní bez nároku na zvýšení invalidního důchodu a bez jakéhokoliv dalšího zvýhodnění. Takové diskriminační ustanovení ovšem nepředstavuje legitimní cíl a jedná se o křiklavou nerovnost mezi různými skupinami složité sociálně rozvrstvené společnosti. Žalobkyně dále uvedla, že je jí znám rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 3 Ads 57/2013 a usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2015, sp. zn. I. ÚS 2500/14, ovšem podle jejího názoru tato rozhodnutí neřeší přímo problém, který je předmětem její žaloby. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhla, aby napadené rozhodnutí včetně prvostupňového rozhodnutí bylo jako nezákonné zrušeno, popř. aby bylo ve smyslu ustanovení § 48 odst. 1 písm. a) s.ř.s. řízení o žalobě přerušeno a Ústavnímu soudu byl předložen návrh podle ustanovení § 95 odst. 2 Ústavy ČR na zrušení části ustanovení § 58 odst. 1 ZDP: *Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí*, a to z důvodu porušení čl. 1 Listiny a čl. 14 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Ve svém **vyjádření** žalovaná uvedla, že žalobkyně uplatnila dne 23. 7. 2012 žádost o starobní důchod s požadovaným datem přiznání ke dni 25. 5. 2012. V tomto případě nastal střet dvou dávek důchodového pojištění, neboť žalobkyně splňovala podmínky nároku na starobní důchod a invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, který je řešen v ustanovení § 58 odst. 1 ZDP. Vzhledem k tomu, že k požadovanému datu přiznání starobního důchodu, tj. ke dni 25. 5. 2012 činila jeho výše 13 130 Kč, zatímco dosud vyplácený invalidní důchod třetího činil 13 483 Kč, a byl tedy vyplácen ve vyšší výši, nárok na starobní důchod podle § 58 odst. 1 ZDP nevznikl. Proto byla žádost o starobní důchod zamítnuta rozhodnutím ze dne 22. 8. 2012, č. j. 525 125 098, proti němuž žalobkyně nepodala námitky. Žalobkyně se domáhá aplikace § 34 odst. 4 ZDP vypláceného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z titulu další výdělečné činnosti, přičemž vůbec nezpochybňuje skutečnost, že jí nárok na starobní důchod zanikl a není vyplácen, neboť je poživatelkou invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně. Důvod, proč zákon neobsahuje ustanovení, na něž by se požadavek žalobkyně na přepočet invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z důvodu výdělečné činnosti vztahoval, je nasnadě. Lze stěží předpokládat, že by zdravotně postižená osoba ve třetím stupni invalidity (v případě žalobkyně s dochovanou pracovní schopností ve výši 20 %) byla schopna výkonu výdělečné činnosti. To je důvod, proč zákonodárce poživatelům invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně zachoval účast na důchodovém pojištění a tomu přizpůsobil výpočet invalidního důchodu jako takového. Jinak je tomu v případě poživatelů zbývajících dvou typů invalidních důchodů pro I. a II. stupeň invalidity, kde se výdělečná činnost přepokládá, ne-li vyžaduje. Pokud žalobkyně po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně pokračovala ve výdělečné činnosti jako osoba samostatně výdělečně činná, konala tak na vlastní riziko. Pokud dále žalobkyně namítala protiústavnost ustanovení § 10 odst. 2 ZDP, je tato námitka podle žalované zcela nepatřičná, neboť toto ustanovení určuje podmínky, při jejichž splnění je OSVČ účastna na důchodovém pojištění. V postupu žalované tak nelze spatřovat diskriminaci a nerovné zacházení, jak žalobkyně namítá, i když podle čl. 30 odst. 1 Listiny mají občané právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele, nicméně tohoto práva se mohou domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí. V tomto ohledu žalovaná ještě poukázala na zákonem zaručenou minimální hranici základní výměry i procentní výměry důchodu za předpokladu splnění nároku na dávku. Navrhla zamítnutí žaloby.

V replice ze dne 12. 4. 2016 k vyjádření žalované žalobkyně uvedla, že si je vědoma limitace sociálních práv čl. 41 odst. 1 Listiny, nicméně má za to, že tato zákonná limitace nesmí být diskriminační, přičemž poukázala na zákoně č. 198/2009 Sb., jakož i Směrnici Rady 79/7/EHS ze dne 19. 12. 1978 po postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení. I nadále trvá na tom, že pokud musí jako OSVČ s invalidním důchodem III. stupně platit pojistné, musí pro ni platit možnost zvýšení invalidního důchodu III. stupně stejně jako osobám pobírajícím důchod starobní. V opačném případě se jedná o diskriminaci. Stejně tak je protiústavní i ustanovení § 58 ZDP. Navrhla, aby krajský soud přerušil řízení a předložil návrh ve smyslu ustanovení § 95 odst. 2 Ústavy ČR na zrušení části ustanovení § 58 odst. 1 vymezené v žalobě, a to z důvodů diskriminačního charakteru tohoto pravidla.

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), a jde rovněž o žalobu přípustnou ve smyslu ustanovení § 65, § 68, a § 70 s. ř. s.

O žalobě krajský soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť s tím účastníci vyslovili souhlas a ani krajský soud nepovažoval nařízení jednání ve věci za nezbytné.

Ze **správního spisu** žalované vyplývají následující relevantní skutečnosti pro posouzení věci. Žalobkyni byl přiznán invalidní důchod se vznikem nároku ode dne 22. 10. 2009 na základě posudku MSSZ v Brně ze dne 7. 12. 2009, podle něhož byla žalobkyně shledána invalidní, neboť její pracovní schopnost poklesla o 80%. Tento plný invalidní důchod byl na základě rozhodnutí žalované ze dne 4. 3. 2010 transformován od 1. 1. 2010 podle čl. II zákona č. 306/2008 Sb. na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Následně si žalobkyně dne 23. 7. 2012 uplatnila žádost o přiznání starobního důchodu, která byla zamítnuta rozhodnutím ze dne 22. 8. 2012 z důvodu, že k požadovanému datu přiznání starobního důchodu ke dni 25. 5. 2012 byl invalidní důchod ve výši 13 483 Kč vyšší, než by byl starobní důchod. Následně si žalobkyně dne 14. 10. 2015 podala žádost o úpravu invalidního důchodu, přičemž k žádosti bylo přiloženo potvrzení o účasti OSVČ na důchodovém pojištění, podle něhož žalobkyně byla po datu 1. 1. 2010 účastna jako OSVČ důchodového pojištění ode dne 25. 5. 2012 do 31. 12. 2012 a od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014. O této žádosti bylo rozhodnuto prvostupňovým rozhodnutím, v jehož výroku žalovaná uvedla, že žádost o „zvýšení starobního důchodu“ se zamítá, což bylo změněno napadeným rozhodnutím na výslednou dikci „zvýšení invalidního důchodu“.

Krajský soud po důkladném právním posouzení věci shledal, že žaloba **není důvodná**, přičemž byl veden následující právní úvahou.

V první řadě krajský soud uvádí, že žalobkyně nezpochybňuje zjištěný skutkový stav věci, nýbrž pouze právní úvahu žalované, o níž je opřeno napadené rozhodnutí. Žalobkyně považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, neboť spatřuje rozpor aplikovaných ustanovení § 34 odst. 4 ZDP a § 58 odst. 1 ZDP s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 1 a čl. 30 Listiny, jakož i s relevantními články Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Žalobkyně spatřuje diskriminaci v tom, že ZDP upravuje zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výkonu výdělečné činnosti, zatímco u ostatních typů důchodových dávek tomu tak není. Proto žalovaná nevyhověla její žádosti o úpravu transformovaného invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně.

Právní úprava důchodového pojištění vychází z čl. 30 odst. 1 Listiny, podle něhož občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci,

jakož i při ztrátě živitele. Podle čl. 41 odst. 1 Listiny platí, že práv uvedených v čl. 26, čl. 27 odst. 4, čl. 28 až 31, čl. 32 odst. 1 a 3, čl. 33 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. Podle čl. 4 odst. 4 Listiny pak platí, že *při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu*. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Podle ustanovení čl. 14 Úmluvy pak platí, že *užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení*.

Žalobkyně zpochybňuje způsob, jakým žalovaná aplikovala ustanovení § 58 odst. 1 a § 34 odst. 4 ZDP. Podle ustanovení § 34 odst. 4 ZDP v rozhodném znění platí, že *„výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se na žádost zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 a po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a pobíral přitom starobní důchod v plné výši, za každých 360 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 0,4 % výpočtového základu. Ustanovení odstavce 2 věty třetí platí zde obdobně.“* Podle § 58 odst. 1 ZDP platí, že jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo na výplatu starobního nebo invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší; to však neplatí, jde-li o nárok na sirotčí důchody podle § 52 odst. 2, nestanoví-li se jinak v odstavci 2. Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu ve stejné výši, vyplácí se důchod, který si pojištěnec zvolil. Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí; to však neplatí, dojde-li v důsledku změny stupně invalidity ke snížení výše invalidního důchodu a nová výše invalidního důchodu je nižší než starobní důchod, který se podle věty první nevyplácí, anebo zanikne-li nárok na důchod, který se podle věty první vyplácí. Jelikož žalobkyně je poživatelkou tzv. transformovaného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, je relevantní poukázat rovněž na úpravu této důchodové dávky obsaženou v čl. II bod 8, 10 a 12 zákona č. 306/2008 Sb., podle nichž platí, že *„plný invalidní důchod, na který vznikl nárok před 1. lednem 2010, se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 2009, považuje od 1. ledna 2010 za invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. ... Ustanovení věty první a s výjimkou změny výše důchodu též ustanovení věty druhé platí, pokud není na základě kontrolní lékařské prohlídky konané po 31. prosinci 2009 stanoven jiný stupeň invalidity a vydáno rozhodnutí o invalidním důchodu pro jiný stupeň invalidity.“* Plná invalidita, která trvá ke dni 31. prosince 2009, se považuje od 1. ledna 2010 za invaliditu třetího stupně.

Krajský soud se názorem žalobkyně neztotožnil, a to z následujících důvodů. Důchodový systém v ČR je vystavěn na určité logice dělení jednotlivých typů důchodových dávek dle sociálních situací, které mají pojištěnci kompenzovat. Tato logika zároveň představuje tzv. ratio legis právní úpravy, tzn. účely vtělené zákonodárcem do díkce a systematiky ZDP. Toto ratio legis je podle přesvědčení krajského soudu při aplikaci ZDP třeba respektovat, ledaže by bylo nutno takový výklad eliminovat z důvodu jeho kolize s ústavním pořádkem či mezinárodními závazky ČR, které jsou součástí právního řádu, včetně koordinačních závazků ve vztahu k EU. V případě starobního důchodu je účelem této dávky krýt životní potřeby pojištěnce poté, co dosáhne zákonem předvídaného stáří (tzv. důchodového věku), s čímž je spojen předpoklad, že v tomto věku s určitou pravděpodobností již nebude schopen žít se pouze vlastní prací (výdělečnou činností). Invalidní důchod je založen na poněkud odlišné konstrukci, neboť je určen pro situace, kdy pojištěnec z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (tzv. invalidita) není schopen v určité míře vykonávat soustavnou výdělečnou činnost. Invalidní důchod tak má podle svého určení buď

kompenzovat ztrátu na příjmu z výdělečné činnosti, tak i eventuálně tento příjem zcela nahradit, není-li pojištěnec vůbec schopen výdělečnou činnost vykonávat, resp. jeho dochovaná pracovní schopnost je tak nízká, že existuje předpoklad, že si nemůže na trhu práce najít odpovídající uplatnění. Důchodové dávky se tedy od sebe odlišují nejen tzv. důchodovou formulí (způsobem výpočtu), ale podmínkami pro vznik nároku, které jsou odvozeny od vyloženého ratio legis každé jednotlivé dávky. To znamená, že při výkladu právních předpisů upravujících důchodové pojištění (ale i další subsystémy sociálního zabezpečení) jsou možnosti užití analogie značně omezené (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2011, č. j. 6 Ads 117/2011 – 48).

Zákonodárce zároveň má možnost nastavit souběh výdělečné činnosti s pobíráním důchodových dávek. Právní úprava de lege lata je postavena na tom, že výdělečná činnost v době pobírání starobního či invalidního důchodu není zakázána, nicméně jsou stanoveny určité podmínky (§ 37 odst. 1 ZDP). Je v diskreci zákonodárce, jakým způsobem možnosti tohoto souběhu nastaví, přičemž právní úprava u některých typů důchodových dávek dokonce souběh s výdělečnou činností zakazuje (viz § 37 odst. 2 ZDP). Otázka, zda má souběžná výdělečná činnost mít efekt na souběžně pobíraný důchod, je problémem souvisejícím s nastavením základních principů důchodového systému. Český důchodový systém je založen na tzv. principu solidarity, což znamená, že osoby vykonávající výdělečnou činnost jsou účastny na důchodovém pojištění, přičemž pojistné, které odvádějí, je použito pro průběžné vyplácení důchodových dávek. Určitou odchylkou od tohoto principu ve smyslu principu zásluhovosti byl režim zakotvený zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů, ovšem ten byl s účinností od 1. 1. 2018 zrušen zákonem č. 376/2015 Sb. Konkrétní pravidla pro zohlednění určitého období souběhu výdělečné činnosti s pobíráním důchodu jsou upravena v § 34 ZDP, přičemž jejich zobecněním lze konstatovat, že zákonodárce při jejich konstrukci byl veden přiměřenou snahou zhodnocení veškerých dob pojištění, které pojištěnec v průběhu svého pracovního života získá.

Ústavní soud ČR se vztahem principu solidarity, průběžného financování důchodového systému a přiměřeností výše důchodových dávek ve vztahu k principu zásluhovosti zabýval v nálezu ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 8/07, kde zkoumal ústavnost zakotvení redukčních hranic pro výpočet procentní výměry důchodu. Ústavní soud dospěl k závěru, že pro pojištěnce z Listiny plyne základní právo na transparentně určený komponent ekvivalence v systému důchodového pojištění, a to v takové míře, která ještě zachovává povahu právního institutu pojištění a nemění jej v daň. Za kritérium ústavní konformity opatření, které limituje výši důchodové dávky, označil přiměřenost důsledků zvolené konstrukce, kdy limitujícím korektivem zásluhovosti je přiměřenost minimálního hmotného zabezpečení, a rovněž imperativ (akcesorické i neakcesorické) rovnosti.

Vycházejí z uvedených východisek, krajský soud nejprve zvážil návrh žalobkyně na přerušení řízení a předložení věci Ústavnímu soudu ČR ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR k posouzení ústavnosti § 58 odst. 1 ZDP v rozsahu díkce „*Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí*“, popř. v celém rozsahu § 58 odst. 1 ZDP. Krajský soud má za to, že v předmětné věci je otázka zániku nároku žalobkyně na starobní důchod z důvodu výplaty tzv. transformovaného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, který byl vyšší, právní otázkou, která není pokryta předmětem řízení v této věci. O žádosti žalobkyně o přiznání starobního důchodu bylo totiž žalovanou rozhodováno samostatně v jiném správním řízení, přičemž starobní důchod nebyl přiznán rozhodnutím žalované ze dne 22. 8. 2012 právě z důvodu aplikace § 58 odst. 1 ZDP pro souběh s invalidním důchodem, který byl vyšší, což žalobkyně ani nijak nerozporovala. Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání starobního důchodu se žalobkyně nijak nebrojila.

V tomto řízení je však přezkoumáváno rozhodnutí žalované o žádosti o úpravu invalidního důchodu ve smyslu ustanovení § 34 odst. 4 ZDP. Krajský soud je toho názoru, že předmětné ustanovení § 58 odst. 1 ZDP, které žalobkyně považuje za protiústavní, nebylo v napadeném rozhodnutí přímo aplikováno (bylo pouze zmíněno v odůvodnění jako normativní kontext), a proto by krajský soud ani nebyl oprávněn předložit Ústavnímu soudu v této věci návrh na jeho zrušení. Nad rámec toho však krajský soud podotýká, že ani tak by neshledal důvody pro předložení věci Ústavnímu soudu. Lze poukázat zejm. na závěry Nejvyššího správního soudu uvedené v rozsudku ze dne 28. 5. 2014, č.j. 3 Ads 57/2013 - 15, podle nichž *„Ustanovení § 58 zákona o důchodovém pojištění je ustanovení ochranné, jehož účelem je zajištění právní jistoty pojištěnce, že mu bude při vzniku nároku na výplatu více důchodů vyplácen důchod vyšší, a to bez ohledu na to, k přiznání jakého z těchto důchodů žádost pojištěnce směřovala. Tuto ochranu pojištěnce lze zajistit pouze k okamžiku, kdy je výplata důchodů upravována, neboť nelze předvídat další vývoj výše poměřovaných důchodů. Nárok na výplatu nižšího důchodu okamžikem úpravy výplat důchodů za zákona zaniká. Pojištěnec se nemůže domáhat opětovného přiznání tohoto důchodu za situace, kdy se domnívá, že jeho výplata by pro něj byla výhodnější.“* Nejvyšší správní soud tedy pokládá evidentně citovanou právní úpravu za ústavně-konformní. Krajský soud má tedy za to, že v posuzované věci nebyly splněny podmínky pro předložení návrhu na přezkum ústavnosti citovaného ustanovení ZDP, a proto tak neučinil.

K věci samé krajský soud uvádí, že rozhodovacím důvodem napadeného rozhodnutí byl takový výklad ustanovení § 34 odst. 4 ZDP, který vychází z toho, že toto ustanovení nelze vztáhnout na jiné důchodové dávky, než právě a pouze na zvýšení procentní výměry starobního důchodu. Z jazykového a systematického výkladu tohoto ustanovení plyne, že toto ustanovení se vztahuje ze své dikce i z kontextu svého zařazení pouze na řádný starobní důchod přiznaný podle § 29 odst. 1 nebo 3 zákona o důchodovém pojištění. Ke stejnému právnímu názoru dospěl i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 5. 2014, č. j. 3 Ads 57/2013 – 15, kde posuzoval otázku aplikace citovaného ustanovení na tzv. transformovaný starobní důchod ve smyslu § 61a ZDP. Krajský soud má za to, že totéž výkladové hledisko je třeba uplatnit tím spíše i v případě, jde-li o transformovaný invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Kromě jednoznačného jazykového a systematického výkladu pro tento závěr svědčí jednak výše vysvětlené odlišnosti v účelu obou porovnávaných důchodových dávek, které řeší odlišné sociální situace a nelze je tak libovolně zaměňovat. Z hlediska smyslu a účelu uvedené právní úpravy lze poukázat ve shodě s žalovanou na to, že v případě invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z pohledu racionálního zákonodárce není pravděpodobné, že by pojištěnec ještě v souběhu s pobíráním tohoto důchodu vykonával výdělečnou činnost. Proto také má tento invalidní důchod mezi ostatními typy invalidního důchodu zvláštní postavení, které je reflektováno i v případě institutu výše důchodu, resp. zohlednění souběžně vykonávané výdělečné činnosti. Výklad, který žalovaná zaujala v napadeném rozhodnutí, je tedy podle názoru krajského soudu zcela v souladu se zákonem, resp. i s jeho smyslem a účelem.

Na podporu těchto závěrů krajský soud poukazuje i na argumentaci obsaženou v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2015, č.j. 2 Ads 71/2015 – 16, v němž se Nejvyšší správní soud zabýval příbuzným právním problémem, a to možností analogického použití ustanovení § 34 ZDP v situaci změny výše stupně invalidity (§ 41 odst. 3 ZDP) a přepočtu invalidního důchodu podle transformačních pravidel článkem II bodu 3 zákona č. 220/2011 Sb. Nejvyšší správní soud v této souvislosti dovodil, že *„účelem právní úpravy invalidních důchodů je snaha kompenzovat podstatné snížení nebo ztrátu příjmů těm pojištěncům, kteří v důsledku svého zdravotního postižení nejsou schopni dosahovat takového příjmu jako osoby bez postižení. Tento účel koresponduje s principem solidarity, na němž*

český systém důchodového pojištění stojí. Smyslem důchodového pojištění totiž není shromažďovat prostředky na výplatu budoucího nároku pojištěnce na důchod, ale shromáždit finanční prostředky na pokrytí nákladů sociálního zabezpečení státem a tyto pak přerozdělit. Solidarita systému se projevuje v tom, že osoby ekonomicky aktivní přispívají na zabezpečení osob ekonomicky neaktivních, zdravé osoby schopné pracovat přispívají na zabezpečení osob nemocných apod. Princip zásluhovosti, který vyzdvihuje stěžovatelka, se v právu sociálního zabezpečení uplatňuje jen v omezené míře, kupříkladu je promítnut v právní úpravě výše starobního důchodu.“ Ve vztahu k možnosti použití analogie při výkladu § 34 ZDP v citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že „samotný § 34 zákona o důchodovém pojištění výslovně připouští svou aplikaci pouze při určování výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok dle § 29 odst. 1 nebo 3 tohoto zákona. Taktéž judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila, že „[u]stanovení § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění upravující zvýšení procentní výměry důchodu se vztahuje pouze na řádný starobní důchod přiznaný podle § 29 odst. 1 anebo 3 zákona o důchodovém pojištění“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, č. j. 3 Ads 57/2013 – 15). Stejný závěr lze učinit o ostatních potenciálně použitelných odstavcích § 34 předmětného zákona, neboť i tyto výslovně odkazují na jeho § 29 odst. 1 nebo 3. Analogická aplikace § 34 zákona o důchodovém pojištění není možná, jelikož posuzovaný skutkový stav je právem podrobně upraven, když § 41 předmětného zákona komplexně upravuje určování výše invalidního důchodu i za situace, kdy dojde ke změně stupně invalidity.“

Pokud žalobkyně závěry žalované o výkladu citovaného ustanovení považuje za diskriminační, pak krajský soud poukazuje ještě na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2013, č. j. 3 Ads 129/2012-26, v němž mj. Nejvyšší správní soud dovodil, že „právní úprava navýšení výpočtového základu podle § 34 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, není v rozporu s principem rovnosti podle článku 3 Listiny základních práv a svobod, ani v rozporu s právem na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří podle článku 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“ Krajský soud na tyto závěry v plném rozsahu odkazuje, přičemž podotýká, že stávající důchodový systém je založen více na principu solidarity, než na principu zásluhovosti, což mj. znamená, že pokud pojištěnec platí do systému pojistné, protože vykonává výdělečnou činnost, která je zatížena odvodem pojistného, nezakládá to absolutní právní jistotu, že z těchto odvedených prostředků následně něco sám získá, ať již formou přiznání důchodové dávky, anebo jejího navýšení. Odlišné zacházení s pojištěncem, který je příjemcem starobního důchodu a vykonává souběžně výdělečnou činnost, a pojištěncem, který je příjemcem invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, je tedy podle názoru krajského soudu řádně zdůvodněno a v žádném případě nepředstavuje porušení principu zákazu diskriminace.

Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud dospěl k závěru, že žalovaná rozhodla o žádosti žalobkyně na úpravu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně zcela v souladu se zákonem, a proto žalobu zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.

O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně ve věci úspěch neměla (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nelze náhradu nákladů řízení přiznat ve smyslu § 60 odst. 2 s. ř. s. (výrok II. tohoto rozsudku).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 13. dubna 2017

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Karolina Marešová